

บทที่ 1
บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

สภาพความเป็นจริงที่น่าวิตกอย่างยิ่งในสังคมไทยยุคปัจจุบันก็คือ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพของคนในสังคม เช่น ปัญหาการว่างงาน หรือปัญหาคนล้นงาน ปัญหาบรรจุกองไม่เหมาะกับงานหรืองานไม่เหมาะกับคน ปัญหาเบื่องาน ฯลฯ ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจโดยใช้เหตุ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร¹ ได้กล่าวว่า สาเหตุหนึ่งของปัญหานี้ คือ ในระยะที่บุคคลในสังคมยังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนนั้นเขาไม่เคยคิดตั้งเป้าหมายอาชีพไว้ในอนาคตอันเป็นหนทางก้าวหน้าในชีวิตของตน ครั้นเมื่อถึงวัยทำงาน บางครั้งก็สายเกินไปที่คิดจะปรับปรุงแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง ที่การเตรียมตัวทำงานของแต่ละคนส่วนใหญ่มักเป็นไปตามเหตุการณ์และโอกาส บางครั้ง ก็เป็นไปตามโชคมากกว่าตามที่ควรจะได้เตรียมให้มีการงาน และอาชีพตรงกับความต้องการ หรือตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง² โดยเฉพาะในปัจจุบันภาวะความต้องการทางด้านเศรษฐกิจและอาชีพได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ส่งผลให้โอกาสการทำงานของบุคคลน้อยลงไปด้วย วิธีการป้องกัน และแก้ไขมิให้เกิดปัญหานี้ขึ้นกระทำได้โดยต้องช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองอย่างลึกซึ้ง ทุกด้านคือ สติปัญญา ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกลักษณะของตน ช่วยให้มีความรู้เพียงพอเกี่ยวกับโลกของงานอาชีพต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้บุคคลรู้จักตัดสินใจ เลือกอาชีพ หรือตั้งเป้าหมายอาชีพอย่างถูกต้องเหมาะสม ตั้งแต่ในขณะอยู่ในวัยเล่าเรียน เพื่อป้องกัน ไม่ให้เกิดความสูญเสียตามมา ถ้าพิจารณาในทางเศรษฐศาสตร์ ยูพิน ประจวบเหมาะ³ กล่าวว่า การว่างงานหรือปัญหาคนล้นงาน ปัญหาบรรจุกองงานไม่เหมาะกับงาน หรืองานไม่เหมาะกับคน นอกจากจะส่งผลกระทบต่อบุคคลเป็นส่วนตัวแล้ว ยังมีผลต่อประเทศโดยรวม อีกด้วยกล่าวคือ การที่บุคคลไม่มีงานทำ โดยเฉพาะผู้มีการศึกษา ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เพราะการที่มีบุคคลที่พร้อมจะทำงานแต่ไม่ได้งานทำเท่ากับเป็นการใช้ทรัพยากรมนุษย์ไม่ได้ เต็มที่ในการผลิต ส่งผลให้รายได้ประชาชาติต่อหัวของประชากรต่ำลง ถ้าพิจารณาในด้านส่วนบุคคลการ มีงานทำเป็นการสร้างคุณค่าของตัวบุคคล และในทางให้เกิดรายได้ในการบริโภค และเลี้ยงครอบครัว ฉะนั้นเมื่อไม่มีรายได้แต่จำเป็นต้องบริโภค ย่อมทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะ เสียดุลคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเองหรือเป็นเหตุผลักดันให้เกิดปัญหาอาชญากรรมปัญหาชุมชน แออัด ปัญหาการย้ายถิ่นและปัญหาสุขภาพจิตที่ทวีความรุนแรงขึ้นในสังคม ปัญหาเหล่านี้ นับเป็นเรื่องร้ายแรงและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา

ประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ให้ประสบผลสำเร็จนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนากำลังคนส่วนใหญ่ของชาติให้มีคุณภาพ สามารถใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการทำงานและประกอบอาชีพได้อย่างเต็มที่ นั่นคือ การให้การศึกษาเพื่อให้บุคคลได้รู้จักตนเองพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ และเลือกประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม วชิร ทรัพย์มี กล่าวว่าเป็นสิ่งสำคัญของสังคม อาชีพมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ การประกอบอาชีพไม่ใช่จะตอบสนองความต้องการ ด้านเศรษฐกิจของมนุษย์ เพื่อนำรายได้มาชื้อหาปัจจัยที่จะตอบสนองต่อความต้องการทางร่างกายเท่านั้น หากแต่ยังเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการด้านอื่น ๆ ด้วย เป็นต้นว่า สมองความต้องการ ด้านสังคม และด้านจิตใจเช่น ได้มีมนุษย์สัมพันธ์กับผู้อื่น มีศักดิ์ศรี มีความเป็นตัวของตัวเองการประกอบอาชีพนอกจากจะมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจ เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความพึงพอใจในตนเองแล้ว ยังมีอิทธิพลต่อแบบฉบับการดำรงชีวิตของบุคคล เป็นวิถีทางที่จะสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของบุคคลเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลภูมิใจว่าตนเอง มีค่า สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีความเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว และสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคม แต่เนื่องจากอาชีพมีหลายประเภทบุคคลจึงต้องตัดสินใจเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งเป็นหลักการตัดสินใจเลือกอาชีพและการวางแผนประกอบอาชีพใด ๆ จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งสำหรับส่วนบุคคลและสำหรับสังคมโดยรวม เพราะเป็นเครื่องตัดสินใจว่าจะมีงานทำหรือไม่มีงานทำ เป็นเครื่องชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลว คนเรามีความแตกต่างกันทั้งในลักษณะและระดับความสามารถ อาชีพต่าง ๆ ก็ต้องการคนที่มีความสามารถแตกต่างกันไป การทำในสิ่งที่เราไม่มีทักษะหรือไม่มีความสามารถ มักจะเป็นที่มาของความวิตกกังวลและความเครียดได้ง่าย จึงไม่มีความจำเป็น ที่เราจะต้องทำในสิ่งที่คนอื่นทำได้ดี แต่เราควรทำในสิ่งที่เราสามารถทำได้ การเลือกอาชีพที่ตรงกับความสามารถของตนย่อมช่วยให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน นอกจากนี้ การเลือกอาชีพยังเป็นเครื่องตัดสินใจความพึงพอใจในหน้าที่การงานหรือจะก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายในการทำงาน การตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นจึงนับว่าเป็นการตัดสินใจครั้งสำคัญยิ่งของทุกคน เพราะจะต้องก้าวไปสู่หน่วยงาน หรือสายงานนั้นจนตลอดชีวิตของการทำงาน การเปลี่ยนงานทำบ่อยครั้งเป็นสิ่งที่ทุกคนไม่พึงปรารถนาและไม่ใช่ว่าเป็นสิ่งที่ดีนัก ทุกคนต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม ต้องการมีความสุขมีเกียรติ เมื่ออยู่ในสังคม ความต้องการดังกล่าวเกี่ยวข้องกับงานของทุกคนอย่างแยกไม่ออก งานเป็นเครื่องแสดงเกียรติภูมิของบุคคลซึ่งทำงานนั้น งานบางอย่างสังคมยกย่องว่ามีเกียรติภูมิสูงสถานภาพของแต่ละคน จะเป็นที่ยอมรับหรือไม่ขึ้นอยู่กับการเลือกอาชีพที่ถูกต้องเหมาะสมเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมสมัยใหม่ นิยมใช้ความสำเร็จของผลงานในหน้าที่การงานเป็นเครื่องตัดสินสมรรถภาพ และ

ประสิทธิภาพของบุคคลด้วยแล้วการเลือกอาชีพที่เหมาะสมของบุคคลจะเป็น ช่องทางที่จะนำไปสู่ ความก้าวหน้าแก่ชีวิต ซึ่งถือได้ว่าความสำเร็จในหน้าที่การงานเป็นเกียรติอย่างหนึ่ง ด้วยการเลือก อาชีพอย่างฉลาดจึงมีส่วนช่วยให้อยู่อย่างมีความสุขและพึงพอใจในการทำงาน สรุปได้ว่า การ ทำงานมีอิทธิพลต่อชีวิตในแทบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สถานะทางสังคมของ ครอบครัว ตลอดจนสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ การเข้าสู่อาชีพที่ผิดพลาดจะทำให้มีแนวทาง ชีวิตที่ ลำบากเพราะแนวชีวิตของคนเราส่วนมากจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับอาชีพที่ประกอบ ดังที่โบลส์ (Bolles) กล่าวไว้ใน นวลศิริ เปาโทติย์⁹ ว่าการทำงานจัดเป็นช่วงเวลาที่ยาวนานมาก ที่สุดในชีวิต มนุษย์อาจจะใช้เวลา 1 ใน 3 ของเวลาของชีวิตทั้งหมด การที่บุคคลจะมีความสุข ในงานได้ หรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการที่เขาารู้สึกว่าตัวเองเหมาะสมกับงานที่ทำมากน้อยเพียงใด บุคลิก ภาพของเขาใกล้เคียงกับงานที่ทำอยู่หรือไม่ บุคคลจึงต้องรู้จักตนเองให้ดี แล้วจึงจะแสวงหางาน ที่เปิดโอกาสให้เขาได้ใช้ความรู้ความสามารถของเขาได้อย่างเต็มที่ การเสริมสร้างให้บุคคลรู้จัก ตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด บุคลิกภาพ และค่านิยมจึงเป็นสิ่งจำเป็นและนำไปสู่ความ สำเร็จในการทำงาน การที่บุคคลได้ประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ และความต้องการของตนเองจะทำให้บุคคลนั้นทุ่มเทอย่างจริงจังด้วยความเต็มใจ จนเกิดความ ก้าวหน้าทั้งในด้านส่วนตัวและงานอาชีพที่ทำอยู่ มีความสุขกับงาน ได้ทั้งงานที่ดีและชีวิตที่มี คุณภาพในเวลาเดียวกัน ช่วยลดปัญหาสุขภาพจิตที่อาจเกิดขึ้นจาก ความกดดัน หรือความเครียด จากการทำงานลงด้วยเหตุนี้เมื่อจะเลือกเดินเข้าสู่อาชีพใดอันดับแรกบุคคลจึงควรสำรวจคุณสมบัติ ต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะของตนเองก่อน เช่น สติปัญญา ความสามารถ ความชอบหรือไม่ชอบใน สิ่งใดรวมถึงสภาพแวดล้อม เช่น ฐานะ ความประสงค์ของบิดามารดา กิจกรรมอาชีพที่ ครอบครัวประกอบอยู่⁹ ได้กล่าวในตอนต้นแล้วว่ามีคนจำนวนมากที่ต้องเลือกอาชีพหรือประกอบ อาชีพทั้ง ๆ ที่ตนเองไม่มีความชอบ ความสามารถ ความสนใจในอาชีพนั้น ๆ อย่างแท้จริง จึงทำ ให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ดังนั้นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความเข้าใจใน ความชอบ ความ สามารถ ความสนใจและทักษะที่ตนมี จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนตัดสินใจ และเลือกกระทำกิจกรรมด้วยความพึงพอใจและประสบความสำเร็จในสิ่งที่กระทำ มีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับตนเองและอาชีพในด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอ¹⁰ รัชนิการอด มณีพงษ์¹¹ กล่าวถึงความ สนใจในอาชีพว่าเป็นสิ่งที่บุคคลให้ความใส่ใจอย่างสูงในการที่จะเลือกอาชีพเป็นเครื่องชี้บอกถึง การเข้าไปสู่สายงาน เป็นเครื่องกระตุ้นให้บุคคลกระทำในสิ่งที่สนองความต้องการของตนเอง เป็น องค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จ มีการ เปลี่ยนแปลงงานน้อยและมีความคงที่ในความสนใจในงานนั้นๆ การที่บุคคลมีความสนใจในอาชีพ

แตกต่างกันจะมีผลทำให้บุคคลเลือกศึกษาต่อและเลือกอาชีพแตกต่างกันด้วย เพราะความสนใจเป็นตัวกำหนดทิศทางของความพยายาม และกิจกรรมการทำงานที่บุคคลมีความสนใจในอาชีพใดอาชีพหนึ่งจะทำให้บุคคลนั้นเกิดแรงจูงใจและความพยายามในการเรียนและการทำงานในอาชีพนั้น และ ในทางตรงกันข้าม หากเป็นอาชีพที่ตนเองไม่สนใจ เขาก็มีแนวโน้มที่จะออกจากอาชีพนั้น แม้ว่าจะได้เข้าสู่อาชีพนั้นแล้วก็ตาม การที่บุคคลได้ประกอบอาชีพที่สนใจจะทำให้มีความชอบกิจกรรมในอาชีพนั้นเกิดความพึงพอใจในการทำงาน มีความก้าวหน้าและความสำเร็จในอาชีพซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นคงในอาชีพขึ้นได้ ดังนั้นจะเห็นว่า ความสนใจในอาชีพมีความสัมพันธ์ต่อการเลือกอาชีพ ความพึงพอใจในอาชีพและความมั่นคงถาวรในงานอาชีพอย่างมาก ซูเปอร์ (SUPER) กล่าวไว้ในชมมาตร พันธุมโพธิ์¹ ว่าการก่อตัวของความสนใจในอาชีพจะเกิดขึ้นในช่วงอายุประมาณ 14 – 18 ปี และเมื่ออายุประมาณ 15 ปี หรือโดยประมาณชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนจะเริ่มพิจารณาความสามารถของตนเองว่าเหมาะสมกับอาชีพที่ตนสนใจหรือไม่ การเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะเป็นระยะที่นักเรียนเริ่มสำรวจตนเองและอาชีพเพิ่มขึ้น เริ่มมีความรับผิดชอบในการวางแผนการสำหรับอนาคตของตน และประกอบกับเป็นช่วงที่สำคัญในการวางแผนการศึกษาต่อ และอาชีพของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนจะพิจารณาความสนใจในอาชีพของตนเอง เพื่อเลือกแผนการศึกษาต่อหรือแผนการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสนใจในอาชีพและแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ นอกจากนี้ยังพบว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพที่สำคัญ คือครอบครัว เพราะครอบครัวเป็นสถาบันสังคมแรกที่อบรมสั่งสอนพฤติกรรมสังคมให้แก่บุคคลตั้งแต่เกิดจนโต สิ่งใดที่ครอบครัวอบรมสั่งสอนได้หรือสิ่งใดที่ครอบครัวเรียกร้องย่อมมีผลต่อการปฏิบัติของบุคคลอยู่ไม่มากก็น้อย² เนื่องจากครอบครัวเป็นหน่วยแรกของสังคมที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดเป็นสถาบันที่จะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดประสบการณ์ในการทำงานให้แก่เด็กโดยเฉพาะสังคมไทยเป็นสังคมที่พ่อแม่ลูกอยู่ใกล้ชิดกัน ดังนั้นสิ่งแวดล้อมในครอบครัว จึงมีอิทธิพลต่อความสนใจในอาชีพและการตัดสินใจในการเลือกอาชีพของนักเรียน³ อีกทั้งพ่อแม่จะเป็นผู้รับผิดชอบต่อการส่งเสริมเลี้ยงดูนักเรียน และสนับสนุนในการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพของนักเรียน⁴ ดังนั้นจึงน่าสนใจที่จะศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาและอาชีพของนักเรียนว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังให้นักเรียนได้รับการศึกษาในระดับใดและคาดหวังให้นักเรียนมีอาชีพอะไร การศึกษาครั้งนี้จะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในตนเอง ช่วยให้นักเรียนได้เตรียมตัวและสำรวจตนเองว่าเหมาะสมกับอาชีพใดเป็นการกระตุ้นให้รู้จักคิดพิจารณาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ โดยเฉพาะความคาดหวังของ

ผู้ปกครองซึ่งจะเป็นข้อมูลนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทาง ให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถตั้งเป้าหมายในการประกอบอาชีพ เลือกทางเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพและสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขอันจะส่งผลให้มีสุขภาพจิตที่ดีในการทำงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียน

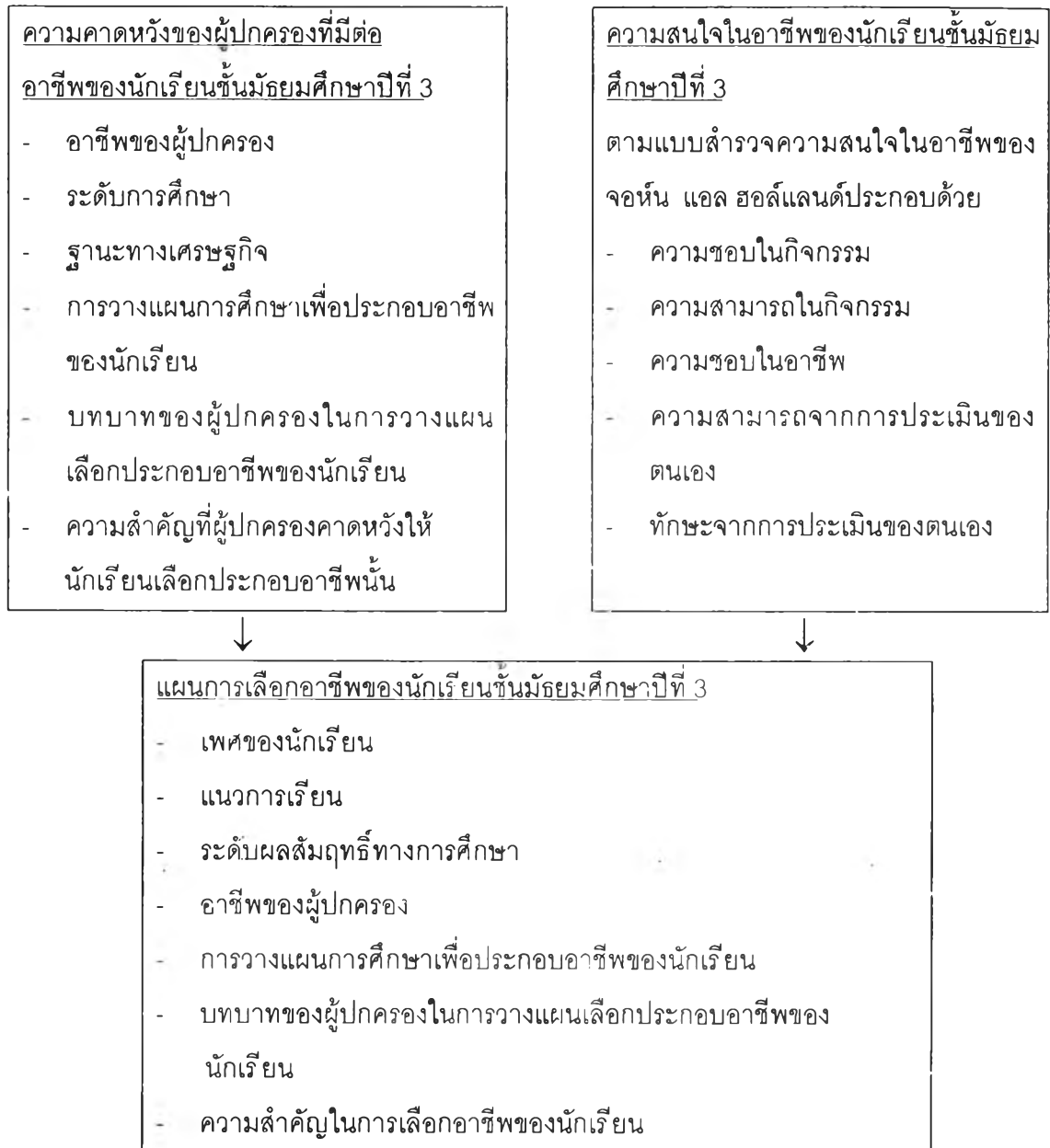
วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของแผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับภูมิหลังของนักเรียนดังต่อไปนี้ เพศ, แนวการเรียน, ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา, อาชีพของผู้ปกครอง, การวางแผนการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพของนักเรียน, บทบาทของผู้ปกครองในการวางแผนเลือกประกอบอาชีพของนักเรียนและความสำคัญในการเลือกอาชีพของนักเรียน
2. เพื่อศึกษาความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแบบสำรวจความสนใจในอาชีพของ จอห์น แอล ฮอลล์แลนด์ เรียบเรียงและแปลโดย อ.วนิดา แดงสุภาและ รศ.ดร.นวลศิริ เปาโศหิตย์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับภูมิหลังของผู้ปกครอง ดังต่อไปนี้ อาชีพของผู้ปกครอง, ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง, ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง, การวางแผนการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพของนักเรียน, บทบาทของผู้ปกครองในการวางแผนเลือกประกอบอาชีพของนักเรียนและความสำคัญที่ผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียนเลือกประกอบอาชีพนั้น

สมมุติฐานการวิจัย

1. แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน
2. แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

2. ตัวแปรที่มุ่งศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่

1.1 ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียน ซึ่งครอบคลุมตัวแปรดังนี้

- อาชีพของผู้ปกครอง
- ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง
- ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง
- การวางแผนการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพของนักเรียน
- บทบาทของผู้ปกครองในการวางแผนเลือกประกอบอาชีพของนักเรียน
- เหตุผลที่ผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียนเลือกประกอบอาชีพนั้น

1.2 ความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครอบคลุมตัวแปรดังนี้

- ความชอบในกิจกรรม
- ความสามารถในกิจกรรม
- ความชอบในอาชีพ
- ความสามารถจากการประเมินของตนเอง
- ทักษะจากการประเมินของตนเอง

ตัวแปรตาม ได้แก่

แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งครอบคลุมตัวแปรดังนี้

- เพศของนักเรียน
- แนวการเรียนของนักเรียน
- ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน
- อาชีพของผู้ปกครอง
- การวางแผนการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพของนักเรียน
- บทบาทของผู้ปกครองในการวางแผนเลือกประกอบอาชีพของนักเรียน
- เหตุผลในการเลือกอาชีพของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การที่ช่วยให้นักเรียนได้เริ่มคิดเกี่ยวกับอาชีพ ได้สำรวจตนเองในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพแล้วอาจจะเป็นการจูงใจให้นักเรียนสนใจที่จะศึกษาหาข้อมูลทางอาชีพขึ้นได้ดังที่ โอฮารา (O'hara) กล่าวไว้ว่าวิธีการที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เริ่มคิดเกี่ยวกับอาชีพที่กระทำกันทั่ว ๆ ไปมีหลายรูปแบบ และ วิธีการหนึ่งที่ทำกันคือการนำเครื่องมือต่าง ๆ มาใช้ เช่น แบบทดสอบแบบสำรวจ และแบบฝึกปฏิบัติ ซึ่งกล่าวได้ว่าเครื่องมือต่าง ๆ เหล่านี้สามารถใช้เป็นแนวทางพยากรณ์ความพึงพอใจในงานอาชีพของบุคคล ใช้ร่วมกับการตัดสินใจด้านอาชีพ เครื่องมือที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง
3. แบบสำรวจความสนใจในอาชีพของ จอห์น แอล ฮอลล์แลนด์ เรียบเรียง และ แปลโดยอ.วนิดา แดงสุภา และ รศ.ดร.นวลศิริ เปาโรหิตย์⁵ เป็นข้อความหรือข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านอาชีพต่าง ๆ 6 กลุ่มโดยใช้เกณฑ์จาก The occupation finder of John L Holland ดังนี้

- 3.1 อาชีพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง (Realistic – R)
- 3.2 อาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Investigation – I)
- 3.3 อาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม (Artistic – A)
- 3.4 อาชีพประเภทงานบริการการศึกษาและสังคม (Social – S)
- 3.5 อาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย (Enterprising – E)
- 3.6 อาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียน (Conventional – C)

แบบสำรวจในอาชีพแต่ละประเภทแบ่งออกเป็น 5 หมวด¹⁶ คือหมวดความชอบในกิจกรรม หมวดความสามารถในกิจกรรม หมวดความชอบในอาชีพ และ หมวดประเมินความสามารถและทักษะจากการประเมินของตนเอง

นียมศัพท์เฉพาะ

1. ความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หมายถึง การที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้ความรู้สึกตัดสิน ความชอบ ความสามารถ ความสนใจ ความสามารถ และทักษะของตนเองเพื่อพิจารณาอาชีพ โดยการใช้แบบสำรวจตนเองในการเลือกอาชีพของ จอห์น แอล ฮอลแลนด์ เรียบเรียงและแปลโดย อ.วนิดา แดงสุภาและรศ.ดร.นวลศิริ เปาโรหิตย์

2. ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หมายถึงอาชีพใดอาชีพหนึ่งที่ผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เลือกประกอบอาชีพนั้นเมื่อจบการศึกษาแล้วนำมาแบ่งประเภทของอาชีพเป็น 6 กลุ่มโดยใช้เกณฑ์จาก The occupation Finder of John L Holland เรียบเรียงและแปลโดย อ. วนิดา แดงสุภาและ รศ. ดร. นวลศิริ เปาโรหิตย์

3. อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึงอาชีพที่บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง (ในกรณีมิได้เป็นบิดามารดา) ประกอบเพื่อเลี้ยงชีพในปัจจุบันแล้วนำมาแบ่งประเภทเป็น 6 กลุ่มโดยใช้เกณฑ์จาก The Occupation Finder of John L Holland เรียบเรียงและแปลโดย อ. วนิดา แดงสุภา และ รศ. ดร. นวลศิริ เปาโรหิตย์

4. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึงการศึกษาชั้นสูงสุดของบิดาหรือมารดา หรือผู้ปกครอง (ในกรณีมิได้เป็นบิดามารดา) แบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้

4.1 ระดับการศึกษาต่ำ หมายถึง ไม่ได้เข้ารับการศึกษ หรือการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา (หรือเทียบเท่า)

4.2 ระดับการศึกษานกลาง หมายถึงการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (หรือเทียบเท่า) จนถึงระดับอนุปริญญา

4.3 ระดับการศึกษาสูง หมายถึงการศึกษาในระดับปริญญาตรี ขึ้นไป

5. ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง หมายถึง รายได้พึงประเมินเป็นเงินได้ของบิดา และมารดา รวมกันต่อเดือน หรือเป็นรายได้ของบิดามารดาเพียงคนเดียว ในกรณีที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตไปแล้ว หรือมิได้ประกอบอาชีพที่มีรายได้ ในกรณีมิได้เป็นบิดามารดา ให้ถือเอารายได้ของผู้ปกครองแทน

6. แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนหมายถึง อาชีพใดอาชีพหนึ่งที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วางแผนเลือกประกอบอาชีพนั้นเมื่อจบการศึกษา แล้วนำมาแบ่งประเภทของอาชีพเป็น 6 กลุ่ม โดยใช้เกณฑ์จาก The Occupation Finder of John L Holland เรียบเรียงและแปลโดย อ.วนิดา แดงสุภาและ รศ.ดร.นวลศิริ เปาโรหิตย์

7. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน หมายถึงความรู้ ความสามารถทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ประเมินจากคะแนนสอบของนักเรียน โดยใช้คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้น ม.1 – ม.3 ในภาคเรียนแรก แล้วนำมาแบ่งเป็น 3 ระดับคือ

7.1 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำหมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 0 – 1.99

7.2 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาปานกลางหมายถึงระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.00 – 2.99

7.3 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงหมายถึงระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 3.00 – 4.00

8. แนวการเรียนของนักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งแนวการเรียนของนักเรียนไว้ดังนี้

8.1 แนวการเรียนพลาสมา และแนวการเรียนอุตสาหกรรม ประกอบด้วย แนวการเรียนพลาสมา แนวการเรียนอุตสาหกรรมไฟฟ้า และแนวการเรียนอุตสาหกรรมก่อสร้าง โลหะ งานยนต์และซ่อมบริการ

8.2 แนวการเรียนคณิตศาสตร์ – วิทยาศาสตร์

8.3 แนวการเรียนคณิตศาสตร์ – ภาษาอังกฤษ

8.4 แนวการเรียนธุรกิจ ประกอบด้วย แนวการเรียนธุรกิจบัญชี และ แนวการเรียนธุรกิจเลขานุการ

8.5 แนวการเรียนศิลปะ ประกอบด้วย แนวการเรียนศิลปหัตถกรรม และแนวการเรียนดนตรีไทยเกษตรกรรม

8.6 แนวการเรียนภาษา ประกอบด้วย แนวการเรียนภาษาอังกฤษ ภาษาไทย แนวการเรียนภาษาไทย สังคมศึกษา คอมพิวเตอร์ และ แนวการเรียนภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพมากขึ้น รู้จักคิดพิจารณาเกี่ยวกับองค์ประกอบของตนเองและอาชีพ รู้จักตนเองว่าตนมีความถนัด มีความสามารถ และความสนใจในอาชีพเป็นเช่นไร รวมทั้งได้ทราบถึงความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียนเป็นข้อมูลเพิ่มเติมช่วยให้นักเรียนเลือกงานอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับความถนัดและความต้องการของตน สามารถตั้งเป้าหมายในการประกอบอาชีพเลือกทางเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ และสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข
2. เด็กนักเรียนได้มีการสำรวจตนเองเพื่อหาทิศทางในการเลือกอาชีพ เป็นการส่งเสริมและจูงใจให้เด็กนักเรียนแสวงหาข้อมูลทางอาชีพ เพื่อนำมาพิจารณาก่อนที่จะตัดสินใจวางแผนการศึกษาหรืออาชีพต่อไป
3. ช่วยให้นักเรียนได้เห็นแนวทางในการเลือกอาชีพ และสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงเหตุผล โอกาสความเป็นไปได้ในสภาพความเป็นจริงยิ่งขึ้น จะได้ไม่วางเป้าหมายในการประกอบอาชีพให้สูงเกินความสามารถของตน
4. เป็นแนวทางสำหรับครู ในการพิจารณาจัดกิจกรรมหรือโปรแกรมแนะแนวทั้งทางการศึกษาและการเลือกอาชีพให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อช่วยให้ตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพหรือการเลือกอาชีพของนักเรียนเมื่อจบการศึกษาได้อย่างถูกต้อง